

Uttalelse fra Samisk kirkeråd (SKR 09/12) Sametinget, tjæresand og urfolkssolidaritet

Samisk kirkeråd oppfordrer med dette Sametinget og det samiske samfunnet til å vise urfolkssolidaritet i spørsmålet om tjæresand (også kalt oljesand).

Samisk kirkeråd er kjent med at Sametinget nylig har fått en henvendelse fra den kanadiske indianerlederen Francois Paulette. Han er fra urfolksområdet i Canada som er rammet av tjæresandproduksjon, og blant de fremste talsmennene for urfolkernes motstand mot denne. Dette brakte ham i 2010 til Stavanger hvor han sa følgende til Statoils generalforsamling: «What you do with your money is not my business. But when you start to invest your money in my territory, then it becomes my business.»

Som majoritetsaksjeeier i Statoil (67 %) er Norge involvert i tjæresandproduksjon i Alberta. I tillegg til store naturinngrep, forgiftes vannet i Athabasca river. Lokale indianske fiskere melder om deformert fisk, og urfolkssamfunnet Fort Chipewyan er rammet av en kreftepidemi. Industrien og provinsmyndighetene i Alberta hevdet lenge at ingen ting var unormalt. Inntil uavhengige forskere i 2010 påviste det motsatte.

I dag er det de nærmeste urfolkssamfunnene som er sterkest rammet. Men forgiftet vann fra tjæresandproduksjonen renner omkring 200 mil gjennom det enorme Mackenzie-vassdraget før det når ishavet i nord. Derfor, om de enorme tjæresandressursene utvinnes som planlagt, vil store naturområder rammes og en rekke urfolkssamfunn stå i fare for å miste sitt livsgrunnlag. Og det med inntekter til den norske stat.

Det norske samfunnet er i stor grad basert på oljeøkonomi. Dette nyter alle i Norge økonomiske fordeler av, både som enkeltindivider og samfunnsinstitusjoner. Dette gjelder også det samiske samfunnet. Om Norge tjener penger på å krenke urfolks rettigheter og livsvilkår i utlandet, er det derfor en sak som burde angå samisk offentlighet. Ikke minst Sametinget burde kjenne et ansvar for å vise urfolkssolidaritet i saken.

Indianerlederen Francois Paulette har nå bedt om Sametingets oppmerksomhet og tilbudt seg å komme for å fortelle om hvordan tjæresandproduksjonen rammer urfolkene – og Moder jord. Med hensyn til det siste er tjæresand ikke bare en trussel for naturmiljøet pga giftutslipp. Tjæresand er, nest etter kull, det minst klimavennlige fossile drivstoffet. CO₂-utslippene pr enhet er ca. 13 ganger mer enn olje utvunnet i Nordsjøen. Det hevdes at utvinning av den enorme tjæresandressursen i Alberta ikke er forenlig med å holde seg under 2-gradersmålet for global oppvarming.

Det har i flere år vært jobbet med å bygge en allianse mot Statoils og Norges involvering i tjæresand. Samisk kirkeråd har undertegnet flere opprop i denne sammenheng, senest i november i fjor. I dette oppropet stod det blant annet: «Både Statoils og Norges omdømme står på spill. Som aktør i tjæresandindustrien opptrer Norge med en utålelig dobbeltmoral både i klimapolitikken og som foregangsland for urfolks rettigheter.»

Samisk kirkeråd oppfordrer med dette Sametinget til å vise urfolkssolidaritet og invitere Francois Paulette. Paulette var for øvrig indianerhøvdingen som kong Harald siterte i sin nyttårstale 31.12.2010 da han sa: “Moder jord trenger deres hjelp nå.”

Cealkámuš Sámi girkorádis (SGR 09/12) Sámediggi, bihkkasáttut ja álgoálbmotsolidaritehta

Sámi girkoráddi bivdá Sámedikki ja sámi servodaga čájehit álgoálbmotsolidaritehta bihkkasáddoášsis (maiddái gohčoduvvon oljosáddun). Dat bohtá ovdan cealkámušas maid Sámi girkoráddi mearridii bearjadaga njukčamánu 9. beaivve 2012.

Sámi girkoráddi diehtá ahte kanadalaš álgoálbmotnjunuš Francois Paulette ođđajagis lea váldán oktavuoda Sámedikkiin. Son lea álgoálbmotguovllus Canada:s mii lea áitojuvvon bihkkasáddobuvttadeamis, ja son lea ovddimusaid gaskkas ovddidit álgoálbmogiid vuostálastima. Dát doalvvui su Stavangerii jagis 2010 gos son Statoila válđochoahkkimis dajai dán: “Maid dii bargabehtet iežadet ruđaiguin ii gula munnje, muhto go geavhišgoahtibehtet iežadet ruđaid mu eatnamiin, de dat gullá munnje.”

Statoila válđoosusoamasteaddjin (67 %) lea Norga mielde álgoálbmotbuvttadeamis Albertas. Stuorra luonddisabahkkemiid lassin, mirkkohuvvo Athabasca eanu čáziid. Báikkálaš álgoálbmotguolásteaddjit mitalit deahpanuvvon guliid birra, ja Fort Chipewyan nammasaš álgoálbmotservodat lea garrasit deaivvahallan borasdávdaepidemijii. Industriija ja Alberta provinsaeiseváldit čuoččuhedje guhká ahte buot lea nugo dábálaččat. Dassái go iešheanalís dutkit duodaštedje ahte lei baicce nubbi gulvui.

Odne čuoččá garrasepmosit lagamus álgoálbmotservodagaide. Muhto mirkkohuvvon čáhci golgá 200 miilla guhkosaš MacKenzie-čázadaga mielde ovdal go olle jieknamerrii davvin. Dat mearkaša ahte jus dat máilmmi viiddis bihkkasáddoválljodagat ávkkástallojuvvojit plána mielde, de šaddet hirbmat stuorra luonddubillašumit ja olu álgoálbmotservodagat masset eallinvuoduset. Dan seammás go Norgga stáhta dine ruđaid das.

Norgga servodat lea buorre muddui huskejuvvon oljoekonomiija ala. Ja buohkat Norggas dinejit das, sihke ovttaskasolmmožin ja servodatásahussan. Nu lea maiddái sámi servodagas. Jus Norga dine ruđaid álgoálbmogiid vuoigatvuodaid ja eallinvuodu rihkkumiin olgoriikkas, de dat dan dihtii berrešii leat guoskevaš áššin sámi almmolašvuodas. Ja Sámediggi berrešii dovdat ovddasvástádusa čájehit álgoálbmotsolidaritehta.

Álgoálbmotnjunuš Francois Paulette lea dál bivdán Sámedikki beroštit ášsis, ja son lean fállan boahit Sámediggái mitalit mo bihkkasáddobuvttadeapmi čuoččá álgoálbmogiidda – ja Eanan Eadnái. Sámi girkoráddi ávččuha Sámedikki bovdet su ja čájehit álgoálbmotsolidaritehta ášsis. Luonddubillašumiid dáfus, de bihkkasáttut eai leat beare mirkkuhuvvon luoitimiid dáfus vahágin. Bihkkasáttut leat, kulla mañjis, vearrámus fossila boaldámuš dálkkádahkii. CO2-luoitimat leat sullii 13 geardde stuorát go oljjus buvttaduvvon Davvimearas. Daddjojuvvo ahte ii leat vejolaš doallat globála liggema vuollil 2 gráda mihtu vuolde, jus buot bihkkasáddoválljodagaid Albertas ávkkástallojuvvojit.

Mánngaid jagiid leat bargojuvvon hukset alliansa Statoila ja Norgga oassálastima vuosta bihkkasáttuin. Sámi girkoráddi lea vuolláičállán guokte cealkámuša dán oktavuodas, mañit diibmá skábmamánus. Dán cealkámušas čuočču e.e.: “Sihke Statoila ja Norgga beaggin lea áitojuvvon. Bihkkasáddoindustriija oassálastin ovdánbuktá Norga gierdameahtton duppalmorála sihke dálkkádatpolitihkas ja álgoálbmotvuoigatvuodaid ovddideaddjin.”

Sámi girkoráddi ávččuha Sámedikki čájehit álgoálbmotsolidaritehta ja bovdet Francois Paulette. Namuhanveara lea ahte Paulette lei indiánarnjunuš maid gonagas Harald siterii ođđajagisártnistis 31.12.2010 go dajai: “Eanan eadni dárbbáša din veahki dál.”